

WWW.UNS

УНИВЕРЗИТЕТСКА

БИБЛИОТЕКА

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

Брой 20. у Сомбору 31. Октобра 1866. Год. VIII.

Школски Лист излази месечно дваред : сваког 15. и последиѣг, а Пријатељ србске младежи излази као додатак школскога Листа дваред на месец.

Цена њ за оба Листа 4 ф. а за сам додатак 1 ф. 20 н. на год.

План ученя

У СОМБОРСКОЙ СРБСКОЙ ГЛАВНОЙ ОСНОВНОЙ ШКОЛИ
за мушку децу (за 186%).

(Продужено.)

ТРЕЋИ РАЗРЕД.

Ш. Србски ѣзик и стварне науке.

1. Читанѣ, и стварне науке. Усавршаванѣ у течном и правилном механичном читаню, с обзиром на знаке застаянја и вештбанѣм у спуштаню и подизаню гласа где треба.

Читанѣ с разумеванѣм, са изразом, и правилним ударанѣм гласа. Разговаранѣ о прочитаноме, и изведенѣ науке из онога, што се прочита. Другога полгодја вештбанѣ у лепом или естетичном читаню. —

За читанѣ употребљава се „Друга књига о ѣзику и читаню,“ и то првога полгодја читаю се моралне и историчне приповедке и природописна описанја из царства животинског, а другога полгодја предмети кои спадаю у познаванѣ землѣ и најглавниѣх природних појва, и описанја из царства растинског и рудног.

Од приповедака за разумљиво читанѣ, приповеданѣ, и доводенѣ у свезу са науком вере и благодѣности употреблюю се ове: Бр. 2. Труд и у нѣму постојанство; (види Школ. Л. 1861.) 6. Благодарни дивјак; (види Шк. Л. 1861.) уз то за оснаженѣ благих осећанја читаю се и уче песмице: бр. 7. Мой

Ангел Хранитељ и бр. 8. Утѣшение; — Бр. 7. Честност носи благослов; 13. Благодарни Син с дотичним изреченијима из св. писма; 17. Избављени калфа (види Шк. Л. 1861. по томе начину израђују се и остале приповедке); 19. Казнино сребролюбје; 29. Благородно дело; 32. Христ. община; 39. Поштен човек држи реч; 41. Верно паракуварче; 47. Обраћени младик, (доводи се у свезу с науком о св. тайни кањња) Приповедка под бр. 51. а Божјом помоћи у нужди — почевши од трећег одсека. — Бр. 113. Обраћени Црнац.

Из повестнице чита се: 118. Исус Христос; 119. Петар и Павел; 120. Разоренј Ђерусалима; 121. Обраштај Славена у веру Христову успоред са приповеданјем житија св. Кирила и Methodija (види: Пријатељ Срб. Младежи год. I. бр. 5. ст. 73). — Бр. 122. Св. Сава; пред овим брџи учи се по приповедано учитељвом: Сеоба срб. народа из Бойке у садашњ земљ (Шк. Л. 1859. стр. 510); Срби постају Христијани стр. 538). Стеван Немања (Шк. Л. стр. 648, у кратко). Животопис св. Саве, допунио се с повестима из његовог житија по књизи Огледало Хр. добродјетели. После тога уче се редом имена србеки краљва и царева из Немањиног дома, с кратким цртама из живота њиховог, које деца себи прибележе. Животопис кнеза Лазара и повест о битки Косовопољској год. 1389. приповеда се обширно. Затим се чита бр. 123. Десног Георгије и његова породица. Од осталих приповедака читају се још 135. Вештина печатати књиге с додатком о првом штампаню књига код нас (1492). Потом се приповеда о сеоби Србаља у ове земљ под Патриархом Арсением Чарновићем, 1690. За овим чита се бр. 136 137 и 138 (о Марији Терези); 139, 140 и 141 (из живота цара Јосифа). Уз то читају деца: књигу о дужности поданика према владоцу. — Заради утврђења у љубави к' отачаству и верности к' цару, наводе се примери из повестнице Србаља у овим земљама. (Казује се по књизи „Черте из живота народа србеког у Угарској“ од А. Стојачковића). —

Овим се приповеданјем побуђује у деце осећанј родољубља, то исто се чини и читанјем и ученјем на изуст народних песама. Свако дете мора имати књижицу „Народне песме,“ и научити најмањ 8—10 преко године. Уче се пак ове народне песме: „Милош у Латинима; четврти и пети одломак косовске песме; Пропаст царства србеког; Зиданј Раванице; Урош и Мрњачевићи; Косовка девојка; Смрт Краљвића Марка; Мусић Стеван; Цар Лазар и царица Милица. — Од дидактичних

поучења чита се особито: бр. 9. Друштво и саобраћенѣ, с пещицом на бр. 10. о слоги, и бр. 86, Сунце и месец или о Красою и Милою.

Из природониса сматраю се, наочигледно показую се у ствари самой — или на сликама, — и предузимаю се по реду ови предмети из П. Читанке: Крава бр. 51. (по начину у Шк. Л. 1866. бр. 16 и 18). Овца бр. 52; Миш бр. 53; Зеца бр. 55; — Уз то се описуе коњ, свинче, псето, (с обзиром на поучение под бр. 59 о угризу беснога псета) мачка, вук, лисица, медвед, веверица, — Уз описанија додаю се сгодне приповедке о животинама, н. пр. о верности паса, о лукавштину и злоћи мачке и т. д. (види Приятель Мladeжи), Разговори о животинама; притом се разговара често о неговању краве, коња и овце. — После ових познатих животина чита се бр. 57, о северном влену. — При овој радњи употребљую се из науке гледаня (у вел. упутству) лекције 13, о домаћим сисавцима; лекција 17. о шумској животињи и лекција 19. зверови. — После тога изводи се појам о сисавцима (види бр. 60 у П. Читанци). — Уз читанѣ бр. 61. „Кокос“ говори се о користи и држаню све домаће живади. Пред бр. 62. израђуе се из Науке гледаня лекција 22 и уче деца познавати наше обичне тице, као и корист што од њих имамо. Уз бр. 67. дае се деци појам о тицама.

На пр. 68 и 69. дае се деци појам о гадовима (амфибијама) само у бр. 70 у место: „жабе и т. д. имаю црвену топлу крв“ валя овако поправити: „имаю црвену ладну крв;“ — и мало ниже валя ставити: „именую се амфибия или гади т. е. и на суву и у води живеће животинѣ.“

Пре него што се предузима бр. 71, валя деци показати различите врсте наших риба (петком на рибној пљаци) и упознати их са овима (види науку гл. лекција 27). — Пред читанѣм загонетке у бр. 74 сетити валя децу на описане пчеле у I. Чит. бр. 76, и говорити валя о користи пчеларства. На пчели, свиленой буби и на гусеницама упознати валя децу са насекомима или зарезницима. У пролеће се у овом разреду Свилоделство у малом размеру у кутијама у школи предузима, и сви послови наочигледно се показую. Напоследку пошто се прочитаю предмети 80, 81 и 82, о глисти, пужу, и пјавици, кое представляю црве и мекушце, завршус се описане животина разговором по лекцији 34 из науке гледаня.

Природописна описанија растиня и ископанних предузимаю

се овим редом: Бр. 146. Растљнија; 147 цвеће. (пред овим показивањ и наука гледаня бр. 32). Бр. 151. 152 и 153 Ябука с науком гледаня бр. 28 и друга половина бр. 18). — Деца се уче практично у есен коштице и зрић сејати и воћке пресађивати, у пролеће каламити и спаяти, а у лето очити, и око тога се настои да им се омили воћарство. — Бр. 154 Раст и 155. Ђла. (Успоред с науком глед. лекц. 18 први део. Ту се даде деци појам о дрвећу. — Уз бр. 156 „љска“ сматра се и познае шикарѣ или шипраг, као чокот, рибиз, огроз, ружа, трњина, шимшир. (Н. глед. л. 29). — Уз бр. 157, уче се деца познати сва наша жита као; пше- ницу, раж, ечам, овас, и кукуруз, и разговарају се о љубрењу, ораню, сеяню, жетви и вршидби. — Воденичарова пес- ма бр. 159 пева се по народной мелодији: „У Омера близо Сараева:“ — Само се у трећем отделеню мора овако певати: „родило е свуда жито яко, млиа ти неће мировати нигда.“ и т. д. —

Потом долази бр. 148 „Лан“ где се такође говори о конопљи и радњи око њѣ, и показуе корист коју радња ко- попљина у нашем пределу вредним людма доноси. После ово- га чита се још бр. 150. „Отровна трешња“ (управо вучия ябу- ка или керећие грожђе, *atropa belladona*). Ту се показују и друге врсте наших отровбилки као татула, буника, кукута и т. д; бр. 161. Гљиве или печурке, са упутством у познаваню отровних печурака и чуваню од њих. — Напоследку се сма- тра растинѣ уобште, по 35. лекцији из Н. глед. Са царством изкопасмих упознају се деца на кречу, на соли, гвожђу и бакару, и потом се читају бр. 162, 163, и остали. —

Из Земљ опис а. I. полгодия учи се. Описанье Сомбора и њгове прошлости, по казиваню учителѣвом (види Шк. Л. 1860). Бачка; види Приятель младежи Год. I. — Срем, Банат, Славония и воена граница, е особитим обзиром на наш народ у тима пределима, (све по Школ. Листу. 1859 год. стр. 457; 434; и 492. II. полгодия учи се Угарска (на Мани) са обзи- ром на околне жупанье: Барањску, Пештанску и Чонградску, и познаванѣ гора, река и народа и вероисповеди у Угарској као и вароши Муача, Печуя, Сегедина, Пеште, Будима, Арада и т. д. Затим се чита из Читанке бр. 114 Аустрия, 116. Пут по Дунаву; 106. Стари и нови Свет с повешћу о прона- лазку Америке (бр. 107.); — Св. земља, бр. 112; и обита- тельн земљ бр. 110; За ради овога употребљуе се Мапе

www УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА Войводства србског (од Ђорђевића); Аустрије, Палестине и оба планиглоба (Холме—ово колорирано изданѣ). На предметима под бр. 83. 85. 71. 89, и 93, кои се тим редом предузимаю, дае се деци први појам о земљи као небесном телу, о видокругу, о сунцу, о округлини земљѣ, о обртаню земљѣ около саме себе, о одношаю земљѣ према сунцу, са показиванѣм како постае дан и ноћ; шта е една година, и које појаве имамо у 4 годишња времена. Песма бр. 91: „Годишња времена“ пева се по народной арији: „Шето сам се горе доле.“

Природословни предмети предузимаю се у часовима за земљописне предмете прописанима и то у пролеће и у лето, оним редом као у Читанци што стои. Пред бр. 99, предузима се из науке гледаня лекција 36, „О ваздуху“ са свима покушајима што се тамо предлажу зарад доказа да има ваздуха. Ова се лекција особито има брижљиво израђивати и више пута понаврати. — Пред бројем 100. казуе се о води, о пари и о осталим воденим појављенима по 37. лекцији из науке гледаня (види ст. 195.—205). Сваки ученик овога разреда мора на испиту знати како постае киша, снег, магла, роса, инѣ, мраз и туча. Уз читанѣ броја 101. „Дуга“ учитель разговара и показуе како бива преламланѣ зрака сунчаних, по вел. упутству (стр. 207) у колико се без помоћи призме може то показати. Ту се додае и казиванѣ о пари и о јутрењој и вечерњој румени (вел. упут. стр. 209 и 210). Бр. 102 и 103 предузима се у лето кад е грмљавина, и уз то се дае деци наука о муњи и грому по вел. упутству (Лекција 38, ст. 205—207). Напоследку у ову врсту спада још из II. Читанке предмет 105. „Средство за гасенѣ пожара,“ при чему се деца, ако е згоде, са штрцалицом упознати имаю. —

На свршетку школ. године има сваки ученик III. разреда подпуно добро и правилно с' разумеванѣм и добрим изразом читати, и о свачему, што на матернѣм езику популарно написано прочита, рачуна дати. — Знанѣ из историје, природописа, земљописа и природословља што се овде чита и предае, болњи ученици ваља да сасвим себи присвоје, а остали колко е више могуће.

2. Писанѣ. Сваки дан пйшу се у школи по казиваню два изреченија из св. писма, или из нар. пословица, или из природописа (види Шк. Л. 1866.). Школска диктанда преписује се за домаће упражњеније, сваки дан по пуну страну, којом приликом пословице се исписују латиницом, зарад вештбанија у

писаню с латинским писменима. Коя деца не пишу лепо, та мораю после сваког полдневног одмора школског, — трипут преко неделѣ — донети исписане потезове њ мала или велика писмена по калиграфичном реду написана.

Зарад вештања у писменим саставцима задаю се лакши задатци (види Шк. Лист. 1858. Бр. 1. првих 30 лекција). Затим се вештабау деца у списивању приповедака, које приповедати знаю, у писавю малих писама, честитки, конти, квита, и других поманьих у обичном животу употребљаваних писмених саставака. Сва овакова вештања биваю по предходном казивању учитељвом.

3. Ёзикословлѣ. Првог полгодия. Проста реченица; Подлог, Прирок. — Суштна имена; Род, и брой; Збирна множина; Приложна имена, и код ових 3 степена; Личне заменице; Глаголи у садашњости, прошлости, будућности, у заповедном и у неопределеном начину. — Вештањ у познавању свию падежа у едно — и вишеброју код суштних имена заменица, и приложних имена. Предлози и захтеванѣ падежа. — Другог полгодия. Глаголи у трајућем и свршеном облику, сложене реченице. Спрезанѣ глагола у свима временима. Сва ова ёзикословна наука има се на диктандима, особито на пословицама и наукама из природописа, сваки дан вештавати, а притом се имаю сваке неделѣ поједанпут на маньим предметима из I. II. и V. одсека друге читанке разпознавати реченице, главни делови беседе, падежи, времена, те тако се има ёзикословлѣ повторавати. —

При писаню употребљоу се средњи правопис (без њй, и њй, али њ без ј, љ, њ), —

У говору и писаню строго се на то мотри, да ученици чисто и правилно србски говоре и пишу, и да уобичаене туђе речи србским заменуоу.

IV. Немачки ёзик.

Сваки ученик кои у III. разред пређе, мора знати немачки с' латиницом и с немачким писменима писати, њ полагаю читати, и барем стотину речи — од оних што су у немачком буквару и на штицама — разумевати. У овом разреду иде се прво на то, да се деца добро извештабау у правилном немачком писаню и читаю с рукописним и штампаним и латинским писменима. Ради тога неможе се употребити она Читанка што ѣ уз практично немачко ёзикословие за III. разред придодата,

с тога што су у њој сви предмети с немачким само писменима штампани, па по томе како у овом, тако и у IV. разреду употребљоу се за читањ: „Erstes Sprach und Lesebuch.“ Из ове књиге имаю деца читати у трећем рзреду I. и II. а у четвртом III. и IV. одсек. Уз ово читањ, под надзором учительвим преводи се свака реченица, и речи се испишу у речник немачко-србски па уче се на памет. При домаћем упражњавану у разумевану немачког езика, сравниоу деца дотични предмет са истим предметом из србске прве езикословне читанке. За вештбањ у немачком писану задае се преписивањ реченица немачких из читанке са писменима немачким и латинским. Уз то се сваке недел� пише по еданпут у школи немачки по диктирану.

Осим овог вештбања у читану писану и разумевану, предае се почетак немачке граматике по књизи: „Практично немачко езикословие за III. разред срб. школа у Аустр. царству.“ Првога полгодия учи се први, а другог други одсек. Из ове књиге речи се уче на памет, у толико, да кад учитель на едном езику реч рекне, дете значењ њно на другом езику погодити може. Уз читањ и превађањ немачких вештбања под А. упознае учитель децу са дотичним степеном езикословља по упутству што е зарад учителя у свакој лекцији под Б. изложено. При превађању с србског на немачки под В. повторав се и утврђуе граматична наука. — Изреченија немачка из вештбања под А. преписую деца по мало, барем свака дан по 4. вештбаюћи се притом у писану немачком са обон писмени.

Ученик кои у IV. разред прелази, треба да е вешт у писану и читану немачком, да прилично разуме и да већину немачких речи из овог малог езикословља знае. Из Граматике немачке треба да познае главне делове говора, код суштних имена род, брой, њ 4 падежа, а код глагола садашњост, прошлост, будућност, заповедни и неопределени начин. Просте реченице немачке валя да уме преводити на србски, а по мало при помоћи учительвој њ србске реченице на немачки, кое много теже иде од оног првог посла.

V. Рачун.

Из рачуна на памет утврђуе се најпре знањ множења и деленя по таблици умножаваня у сходним примерима; потом се вештбаю ученици у множењу и делену са умножителѝм и

WWW.LINUM.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

делителѣм веѣим од 10, и у поделываню новаца и мера на делове и рачунаѣ са овима (по упутству и примерима у §. 39, 41, 42, и 43 Методике рачуна на памет). Пошто се ово добро проучи, вештаю се деца у разрачунаваню цене по упутству у IV. одсеку горенаведене књиге, и у рачунаю лихве са 5° 4° и 6° .

Из писменог рачуна учи се ово:

1. Написиваѣ броева до 100,000. — Подпуно познаванѣ и читаѣ црквених и римских брояка до 1000. (Римске бройке до XII. уче познавати још букварци да знаю на сатима читати). —

2. Утврђеѣ у писменом сабирањю, одузимањю, множењю и деленю едноречених броева. Овде се радња простире на броеве до 100,000. и код множења се узима множитель а код деленя делитель од две и три цифре. —

3. Точно познаванѣ свию мера и новаца што се у отачбини нашој употреблюю.

Рачун са вишеименованим целим броевима у сва четири вида, с хитринама рачунским и с првим појмовима о мереню линия и простора. —

5. Двоставнички рачун са целим броевима на практичним примерима из обичног грађанског живота.

6. Почетак рачунања с разбитцима и рачун перцента и лихве.

Све ово учи се по школској књизи: „Књига упражнења у рачуну за сеоске школе. Беч. 1861. —

VI. Поаяѣ.

Ученѣ поаяя стои у тесној срузи с науком вере, и нъойзи управо припада. Све песме коѣ ова деца поаяи уче и коѣ по-вторавая, мораю им се најпре добро протолковати.

У III. разреду предаѣ се од цркв. поаяя ово: Благослови и Хвали душе са поавраванѣм свию песама литургских што их деца пою. Тропари воскресни 8 гласова, и на велике празнике, поавраваюѣи оне што се уче у III. разреду.

Осим што се у овом разреду редовно поаяи учи, при-правляю се још ова деца заедно с ученицима IV. разреда оба-шка за обично и хармонично поаяѣ у цркви. Ово приправляѣ бива на часовима пѣния, кои се трипут преко неделѣ под управом учителя поаяя држе, о чему ће бити реч код поаяя у IV. разреду.

Ученици III разреда на вечерњу, Литургији и пређеосвећеној литургији поје у св. Претечевой или Горњој цркви Сомборској, коју они редовно полазе и у којој и апостол читаю.

Из природописа за прво писанѣ и читанѣ.

1. Коњ хрже. Крава риче. Овца блеи. Свинче гуриче. Пас лае. Мачка мауче. Пето кукуриче. Кокосх какоће. Голуб гуче. Вуци урлаю. Тице цвркућу. Славуи пое. Косови звижде. Кукавице кукаю. Препелице удараю. Жабе крекећу. Челе зубе. Комарци свираю.

2. Пас има длаку. Коњ има гриву. Свинче има чекињу. Тица има перѣ. Корњача има кору. Пуж има люску. Марва има рогове. Коза има браду. Ђж има бодлѣ. Тица има клон. Риба има перая. Коњи волу зоб. Краве волу детелину. Овци волу траву. Козе волу лист. Свиньи волу жир. Пси волу кости. Мачке волу мишеве. Вуци волу овце. Лисице волу кокоши. Твор воле голубове. Кокосх воле црве. Врабци волу мрве. Ластва воле муве. Рода воле жабе. Пас е пажљив. Коњ е зазорљив. Коза е облизава. Ярићи су несташни. Прасци су прљави. Магарци су тврдоглави. Лисица е лукава. Врана е крадљива. Гусеница е прождрљива. Золь е зао.

3. Во има велику главу. Магарац има велике уши. Коњ има велике ноге. Пас има велики нос. Овца има велику вуноу. Орлови имаю велике канѣ. Пауи има велики реп. Рода има велике ноге (шта још). Лептир има велика крила. Вук е opak звер. Хрт е наймршави пас. Ђлен има гранасте рогове. Маймуни имаю четир шаке. Соко има најоштрије око. Ной е највећа тица. Пепелуга е отровна змија. Рибе имаю ладну крв. Крешница е светла бубица. Муве имаю шест нога. Пауци имаю осам нога. Раци имаю маказе. Растовина е најтврђе дрво. Ружа е најлепши цвет. Срчика е најбоља јабука. Караманка е најбоља крушка. Скадарка е најслађи грозд.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Крушка има бео цвет. Јбука има црвенкаст цвет. Кукута
 е отровна билька. Со е најболји зачин. Сичан е најлюћи
 отров. Злато е најскупли руда.

4. Конь е најлепше домаће животно. Ёлен е најлепша
 шумска животноја. Чапла е најмршавија барска тица. Овца е беза-
 злена и глупа. Чела е вредна; и мрав е вредан. Моруна е највећа
 дунавска риба. Рибе имаю перая за пливанѣ. Свако зрно икре
 буде рибица. Свилена буба прави нам свилу. Чела прави мед
 и восак. Свинче е најкористнија домаћа стока. Тице нас требе
 од гусенице. Шљива е наша најблагословенија воћка. Ружа е
 царица међу цвећем. Локвань е најлепши водени цвет. Ло-
 квань има велики округло лист. Јасеновина е најболѣ коларско
 дрво. Липа нам дае најболю лику. Од маслачка е лековит ко-
 рен. Мак е лековит од неспаваня. Шенично зрно дае најболѣ
 брашно. Кокуруз е гиган међу травама. Свака билька тежи к
 светлости. Диямант е најскупоцении драг камен. Гвожђе е нај-
 користније међу рудама.

5. Чувай се пса, да не уде. Чувай се краве, да не убо-
 де. Чувай се коня, да не удари. Чувай се мачке, да не огребе.
 Чувай се крмаче, да не окаля. Чувай се золя, да не убоде.
 Конь има кошите, а крава пашке. Зверови имаю јаке зубе и
 нокте. Маймуни су највећма на децу налик. Слепи мишеви
 тамане бубе и муве. Ёж и кртина полезне су животињѣ. Тице
 имаю перѣ, кљон и крила. Је има луску, беланце и жуманце.
 Рибе имаю перая, шкрге и бешике. Пастрме и кечиге најдели-
 катније су рибе. Крекетуша испред кише највећма се дере.
 Бувач е за расаде најшкодљивија бубица. Јбука има семе, а
 трешња коштицу. Цвет воћака налик е на ружицу. Бадем и
 бресква имаю румен цвет. Оровина е најболѣ дрво за столара.
 Од брезовог граня прави се обручѣ. Јоргованска е ограда нај-
 лепши украс баште. У перунике е лишће као ножеви. Злато
 е племенита, олово проста руда. Гвожђе е тврда, жива те-
 чна руда.

6. Мачка има оштре нокте, а вашка тупе. Мачка има ош-
 тро уво (слух), а вашка нос. Сисари су покривени длаком,

а тице перѣм. Тице виде оштриѣ нег све друге животинѣ. У пливаѣи тица стое ноге веѣма натраг. Ласте иду под есен у топлиѣ землѣ. Жабе живе на суву и у води. Грабљиве су рибе дугачке, узане и зубате. Зобово е зрно узано, а шенично широко. Ђчмово е зрно дугачко, а ражно кратко. Кокурузиѣ е зрно крупно, а проино ситно. Јбуке имаю киселине, а крушке само сласт. Жита тераю по осам стопа дуг корен. Лист има петљу, петельку и шаку. Цвет има чашицу, круницу и плодницу. Плодница има прашљике, сису и семе. Семе има кошуљицу беланке и заметак. Кукута, буника и млечика отровне су билке. Печурака има естивних и још више отровних.

7. У вашака е нюшка дугачка у мачке округла. Глоѣаве животинѣ имаю велике и широке предњакѣ зубе. Зверови обдан леже, а ноћу на грабеж иду. Чворци и чавке науче по неку реч говорити. По брду е сигурниѣ яшити магарца него коня. У гусака е клюн дебео, у патака пљоснат. Лабуд е наша найвеѣа, а цариф најманя тица. Грабљиве су тице: орлови, ястребови, соколови, кобци, савуляге. Барске су тице: ждралѣви, роде, чаплѣ, шљоке, вивци. Любичица и јоргован имаю лист налик на срдце. Найболя су дрва уз друмове липа и багрен. Јовина е најболѣ дрво за грађу у води. Куделя лан и памук, најболѣ су тикачке растинѣ. Естивне су гљиве: смрци, ворганѣя, омолоке, царевача, кладушица. Отровне су гљиве: мувоморка, вилоняча, коварка, лудара. Биля и животинѣ имаю од светлости свое бов. У прашљикама стои прашац, коим се биля расплоѣаваю.

(Продужиѣ се.)

Писмо II.

Драгутина своме нѣгдашнѣм у дѣтинству бившем учителю.

Душевни Ранителю мой!

Хитрост, с којом си на моѣ прво писмо из Пожуна у твоя два разположена одговора, одговорио, не само похвалу; но и найвеѣу благодарност заслужуе. Садржай пак нѣјов, толико ми е задовољно любопитство моѣ и душу мою успокојо;

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

у koliko се и сам изясняваш, да е и диплома правословног доктората од мое стране, отчинской желји твојој савршено одговорила. —

Ал Отче! љубав и искреност твоя позва ме у св. обитель Н. у Фрушкој гори, да се о нашим стварма, рѣчию: о богословских наука напредку и усавршенствованю, обширние и достаточние поразговоримо.

Љубави твојој, свесрдно одговорила е урођена ми готовост моя. Па као дѣте, кое у блаженој анђелској невиности нѣко врѣме на страни одсутвуюћи лишава се умиљтог и нѣжног гледаня миле майке свое, на први послух да су кола дошла, која ће га у обятія майчина одвести, прене духом и весела пуна радости чувства потресу му сву битност нѣгову; таку сам ја радост осѣтио, кад сам из слатког садржая умиљтог писма твога уразумѣо, да ме ти позиваш мудри савѣтнице, и душевни ранителю мой!. Радостно усхићенѣ ово, недаде ми дуго часа часити, но одма потрудим се ствари мое у ред да доведем, како ћу што пре у отчинска обятія твоя, примлѣн и обгрлѣн бити.

Ал шта ћу Отче? кад е у књижи вѣчности друго разположенѣ већ напред учинѣно било!

У час, кад сам спреман био на сретни пут к теби се одати, брзояв ме позва у престолницу нашу. Приспѣвши тамо, све посао иза посла тако се брзо гомилао, као да се устркивала судбина задржаваня полозка мога, са твоим напрасним одлазком.

Окончавши нагомилање послове мое, опростим се престолнице. На желѣзници сретно доспѣвши у Пожун, за пут спреим потребне ми ствари, и овом рекох: „с Богом!“ Доспѣвши у Пешту, походим омадину нашу, у кое кругу 3 дана задовольно проведем.

Позвавши Бога у помоћ, уђем у пароброд, те тихим Дунавом пребродим до Новог Сада, овог Париза србског. Овдѣ од путовања утруђен два дана одпочинем, гди разумѣм да си пре кратког времена и сам ту био, и да се јошт у повольном налазиш здравлю.

Пун радостног осѣћаня кренем се на пут к светињи Фрушкогорској, и путуюћи кроз Фрушку планину, чиняше ми се као да свако дрво са многобројним гранчицама своима, накинѣним без броя зеленим листићима осмѣјаваше се на мене, као на својштину своју. Чиняше ми се — као да и сунце леп-

ше сия и цвеће напредније кля; па и б'љи јасен са жутом липом тихим зефиром по воздуху развијани мирис свој обилније расипаше, који ми обонјанија (мириса) чувство дражише, и радост мою увеличаваше. Милозвучне птичице Фрушкогорске са сладкоп'ванџињим својим поздрављаху ме као друга из јага свога, као листак из горе своје. На два сам м'јеста, Оче! конџ заустављао, и с кола силазио, жуборенџ милених поточиња посматрајући и слушајући, па поред напоя свџжега јутренџ воздуха, из врела изпод камените ст'бне пијући кристалну водицу, л'тну жеђ мою загашивао. Па овако с Божијим благословом срећно приспем у св. Обитель Н.

Оче! пун бях срдечног одушевљенија; пун л'пне надежде и синовниџ осџњанија, да тебја н'гдашњи Наставниче благи, стару десницу ц'вливам. Но како се брзо радост ова моя у тугу преобрази. Први преподобни и смирени Старац, који ми на сусрет изађе, на питанџ „гди си, шта радиш?“ рече ми: да си по високом налогу највише духовне власти, манастир оставити, и на ново опред'ленџ отићи, морао. —

Разабрав, којим си путем отишао Наставниче благи! пожурих се небил'те јошт на м'јесту, гди ћеш у пароброд сџсти, затекао. Ал и овде ми судба радостну надежду мою осусти. —

Срећно стигнем на м'јесто паробродског станишта. А гле! Пароброд се већ на средини р'ке окреташе, модар и густи дим се већ у облак дизаше; и преднија част лађе бродећи пресџцаше мирно и тихо текућу славенску р'ку, те унапред оде. —

Узаман си Оче! машући главом знаке сажаленија показивао; узаман сам шеширом и сам са обале машући поздрављао те и срећан пут желио, кад сам као Орангутан на брегу остао, коме с л'па Французкиња са острова на лађи измакла. Сад шта сам друго чинити знао, до оне безсмртног Хорација изговорити р'чи, које с, препоручујући лађи, да му по мору путуюћег Виргилија сачува невредима, и здрава патраг поврати, написао: „Navis quae tibi creditum debes Virgilium, finibus atticis reddas incolumen et serves animae dimidium meae.“ т. е. „Лађо! којој ти с повџрен Виргилаје, обвезана си му, крајвима Аттическим предај га невредима, и сачувај половину душе мое.“

Обратив ове неумрлог Хорација р'чи на тебе Оче! ништа ми друго не остаде, до ту на м'јесту едан дан провести,

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

па послѣ Бога молећи, путовањ по Фрушкој гори предузети. Ово и учиним. —

Бияше дан 14. Јунија, кад сам у св. обитель, последнѣга међу царевима србским кнеза Лазара, дичну „Раваницу“ приспео. Јошт тај дан до подне почеше правовѣрни и православни долазити, а од подне до вечера, хиљадама се већ из свију скоро краєва Србства народ стекао, да прослави овдѣ тужну успомену, на пољу Косову 1389. Јунија 15. изгубљеног србскога царства.

Отче! душа ми моя пѣва, а срце ми од радости игра, промишљавајући о исполненом напредку св. Обители ове. Та опоминиш ли се Отче! како в Раваница пре 20 година изгледала, кад си ме као дѣте од 5 година у њу са собом водио? „Раваница“ ово свето мѣсто тужне успомене пуне славе прошлости Србске, као што сам овдѣ разумѣо, посвећена в храму „Вознесенія Господня;“ но по моме непресудителном миѣнью, сад би ю светом „Преображенію“ посветити ваљало. Ёр као год што се Господ преобразио на гори Єлеонској пред ученицима своима; тако се Отче „Раваница“ са свим с поля и из нутра преобразила у очима свѣта, кои јошт свѣже у памети држи изглед нѣн прошастих година. Па сбог тога заслужиуе, да се назове: „Обитель свето Преображенска,“ дична и поносна Раваница.

Отче! више сам пута разумѣо из уста твоих слѣдујуће рѣчи: „Добра дѣла и заслуге награђую се.“ Ово се душевни ранителю мой, обистинило на особи врѣдног настоятеля манастира свете Раванице, кога в свети Патриарх србски „Самуило,“ у сасловию Архисрѣйском Синодално на степен Архимандрита узвисио. Слава дакле Светиняма овима, што су вниманѣ своє на напредовањ ове свете обители обратили, и за примѣр подражанія другим настоятелям, ово праведно дѣло учинили. — И опет срце ми мое налаже, да кажем: „Хвала светоме Синоду.“

Бавећи се овде у Раваници, дочекивао сам народ из разних краєва Србства овамо долазећи, гди сам и многе знанце и пријатељ мое дочекао. При овом на єдан пут нека света єза обузе ме. Срце заигра у мени и чешће куцати поче. Прену ми дух мой, и преобрази се душа, єр радостно оно чувство, кое ми є мила мати моя јошт у раном дѣтинству нѣжно любећи ме, о наступајућим празницима, са матерњом љубави у срце уливала, сад на ново породи се у мени, кад є звук звона клонећем се ко заоду сунцу, са яснозвучном звечком, билом и клецалом,

рѣчию „вся тяжкая“ ударајући, воздух просѣцао; горе и дубраве на одек, Бога на умилоствленѣ, а вѣрне на црковно бдѣнїе позивао. Те тако поновлѣним дѣтинским и невино-анѣлским чувством побуђен, Богу се на молитву отдам.

Присутствуюћи светом Богослужению свеноћног бдѣнїя, са умиленѣм и najveћим восторгом душе мое, слушао сам сладко пѣнїе црковног украса, на край дочекавши, свето тѣло цѣливам, и муроносан чрез духовног отца, повратим се Отче усамлѣн у тамну ћелию за преноћиште ми опредѣлену. Овдѣ уморени удови тѣла мога, зажеле тихога покоя. Спустим се мирно у ноћну постелю; но ясни сїянога мѣсеца зраци, кроз прозор сияјући и освѣтлюјући ћелию мою — сан ми разгонише; а поноћна тишина, баци ме у сладку нѣку меланхолию, која силно завлада чувствима мойма. Ах Боже! Какве мисли самном необвладаше? почнем ти Отче размишљивати о свѣтлом торжеству сутрашнѣг празника; почнем размишљивати о нѣгдашњим неугодним околностима овог Божиег угодника; размишљивах Отче о неслоги и пропасти Србској. Па на послѣдку ум повеле ме и о том мислити, како би се народ наш још од многог коѣшта незгоднога, коренито излѣчити могао? далѣ кои би му могли бити најбольи лѣчници? При овом послѣднѣм размишљивању мало се задржах; најсходниелѣкаре за наш народ у уму потражих, па кад сам с рачуном готов био, проба ми показа, да би најбольи душевни лѣчници народа нашег имали бити: „Наши свештеници.“

Но ови су на жалост од свѣта, готово да кажем по томе презрѣни, што им станѣ нѣново чину сходно устроено нїе, и што се код њих клица засѣјана пређашњим Архиепископа јошт у млев сатрла нїе. На поболшанѣ стани овога народ наш треба вниманѣ свое да обрати; а духовне власти онда с пуним правом треба да их покрену на подвиге духовне. Иначе: „Погибель твоя отъ тебе Израилю.“

При овом размишљивању на едаред умно ме обаса нѣка невидима, само побожном чувству моме уображена свѣтлост; свѣтлост, која в чини ми се узаймлѣна од пламена огнених ѣзика, с којом в дух свети Апостоле обасяо; свѣтлост, с којом в Спаситель на путу „Савла Тарсянина,“ идућега у град Дамаск, да Христяне бѣдне горко и свирѣпо мучи, у највишем блеску обасяо тако, да в физично обневидио и душевно обневестио се; но по налогу Спасительвом у дом Ананин уведен, тамо прогледао, и разабравши се, дѣло на кое га Господ позвао, са najveћом ревношћу и усрднѣм радити започео. Ово

биаше св. апостол Павле, кои е найпре као жестоки ревни-
 тель отеческих предания безумно и несрећно поступао; но
 послѣ као Християнини и Апостол сасвим мудро и поштено
 дѣло свое окончао тако, да га е света мати црква услѣд
 трудова и подвига нѣгових праведно: „Похвалом Вселене“
 назвала.

И као што напред рекох, Отче, као да ме засу нѣка свѣт-
 лост и као да ме задану нешто; а у истом тренутку учини
 ми се као и да зачух глас Спасителѣв, гди ми у поноћной
 тишини изусти: „Прими дух свет.“ Услѣд уображеня овог прене
 дух мой и преобрази се душа, те почнем размишлявати о том,
 да обѣт положим Господу Богу на цѣо живот мой. Но пре
 него што ћу овај отважни корак учинити, наумио сам отићи
 Отче! у велику Русию, да тамо ња духовной Академиѣ, свете
 науке богословске темельито изучим.

Душевни ранителю мой, Латинска пословица каже: „Non
 accidit in aevu, quod accidit in puncto.“ (Недогађа се у вѣку,
 што се сбуде у тренутку). А ово се сад мени у едан мах
 догодило. Доктор права хоћу Богословию да учим, па послѣ:
 „Благо иго и лагко бреме Христово на себе да примим.“

Душевни лѣчнице узнемирене ми душе моѣ! ако нас и
 краљѣвине, високе планине, широка поля, дубоке рѣке и мно-
 гобройни народи, разних обичая и вѣрозакона разстављаю, ипак
 се на тебе као мога духовног отца обраћам, да ми мудрим
 савѣтом твоим у помоћ притечеш. Изведи душу мою из ду-
 бљине двоумия, па пошли душевног лѣка срдцу и души са
 неспокойним мислима борећем се Драгутину твоѣ. Пиши ми
 Отче, ел стаза добра, којом сам поћи наумио, да се удворим
 у свету обитель просвѣте; хоћу л' тамо давно желѣну цѣл
 постигнути, и хоћу л' послѣ са болшим успѣхом на Богосло-
 вию, на свештенство наше обоега чина, а чрез цѣга на ре-
 лигиозна чувства, и душевни напредак бѣднога народа нашег,
 яче и силне дѣнствовати моћи?

Мои родителѣ по плоти, на ту цѣл средства ми довольна
 пружаю; а ти душевни препородителю мой: душевна средства
 обилато пружити неукрати, великодушию твоѣм срдцем, душом
 и свим благодарним чувствима своим, отданоме духовном пи-
 томцу твоѣм. Па ако намѣру мою благословиш, одмах ћу се
 духовной нашој власти за допуштењ и благослов одлазка; а
 грађанској за полученѣ путнога листа приавити.

Међутим добри пастиру мой! пошљи ми твоѣ у листу пуно

миѣние о предметима свето-богословским, кои се свуда по ерархиі нашей предаю, и кои се од нѣх на найнижем степену усавршенствованя налазе, да би на духовной Академіи, найвећу пажню мою на нѣи обратю, и той струци найвише посветио прилѣжаніе мое.

Три мѣсеца од данас, овуда ћу по Фрушкогорским манастирима пробавити, да би нѣшто у пѣнью и правилу црквеном болѣ извикао. —

Ал Отче! како ти радостно као елен скачем из ноће постелѣ, кад отац „Киприан“ у прозорѣ, кад румен руйне зоре преко Витезића заруди, гвоздеом мальцом о звечку удара, ков дванайстократно куцанѣ, одѣк од гора и дубрава ясно звечећ одповраћаюћи, рѣч на слокове дѣли: „У-ста-ни-те!“ и по ходнику шетаюћи: „врѣме молитви и час пѣнью оглашава.“

Духовни Отче! твой други одговор на прво писмо мое, датиран е од 15. Мая; а у тай дан баш било е: „Сшествіе светога духа.“ Праздник овај свагда послѣ Воскресенія Христова 50 дана касније бива. Дакле е Воскресеніе срѣдоточије, као што ми овдѣ честни и преподобни Иеромонаси казаше. Пред воскресеніем 10 недѣля починѣ „Триод,“ са своим умилителним и покајакія пуним пѣсмама и стихирама. А ово е недела Митара и Фарисея. На сами праздник светог Воскресенія Христова починѣ књига „Пентикостія“ (Пентикостарион), и излази за осам недела по свѣтлом празднику Воскресенія. За тим у неделю Свих Светих на покладе св. Апостола узима „Октоих“ свой обични течай. Овде е по Хронологији црквеној найвећа мудрост пасху Христову пронаћи, па послѣ кад е шта пред њом било, и кад ће шта послѣ нѣ бити, лако е докучити.

Истина Отче! да се у гдѣкоим црквеним књигама израђено налази, ков е за коју годину слово пасхално, па по њму се и датум светкованя пасхе Христове докучуе. Али благи пастиру мой! любезни Драгутин твой није навикнут ходити за туђим очима; зато те молим објасни ми она св. писма мѣста, на којима се праздник „Сшествія св. духа“ оснива, и пошљи ми сву разправу црквене хронологије, да би из нѣ дознао, како се године од рождества Христова, међу годинама од створеня свѣта и обратно пронаћи могу. Далѣ шта е круг година, Индикт, круг сунца, брой недѣљни, круг мѣсеца, основаніе, Епакта мѣсечна и годишња, и слово Пасхално, како се света Пасха, и друго, што се знатно у ком периоду, ког датума и дана

догодило, по правилима разправе Хронологије црквоне пронаћи може.

Мислим Отче! да сам се већ обилно у моме писму изговорио, и доста ти материв дао за будуће твоје одговоре, сад тек прелазим на предмет писма другог одговора твога.

Найглавније је дакле любезно почитаеми Наставниче мой, да ти на гдѣкоим критичним примѣтбама односећим се на прво мое теби управљено писмо свесрдно благодарим. Па благодарехи ти на овима, свесрдно ти кажем „хвала!“ и молим те старино, да по правилима Психологије пресудивши темперамент младих година моих, пак ћеш се увѣрити, да они гдѣкои оштрији у првом писму моме изражаи, не продрзљивости и невоспитаню, но наглости младолѣтної, која је више сантвиничког, него флегматичног строя, приписати се имаю. И ово те молим, да извињити изволиш, у толико пре, што основано поуздано увѣрење имаш, да из чисте ревности и одушевљенија према науци Хришћинској, према православию и великоме Богу моме проистичу. Нама, кои неможемо сви Богословию походити, и обширним догматичним Богословием вѣру у нама укоренивати, нужно је и пренуждно обширније знанје науке Хришћинске по Символу вѣре, кои су бровм 318 богомудрих самих Первосвештеника, кромѣ многобројних нижег реда и степена свештеника, у Никеји на првом вселенском сабору због ереси Арије 325 године скупљених торжественно, и под председничтвом првог Хришћинског цара „Константина“ у повѣстници црквонјој великог нареченог, установили; и кои су послѣ године 381 бровм 150 Архипастира и православја учителя, на Константинопольском првом вселенском другом сабору, под предсѣдничтвом цара Теодосија држаном, допунили.

По овом Символу нужно је дакле, да православно вѣру нашу срцем вѣруемо и усти исповѣдамо, како би се у нама што бољ укоренила, да не би ересима: „Арија, Македонија, Несторија, Савелија“ и других задахнути били; ер су св. Отци расколнике оне, кои би ове себи усвоили, јошт унапред вѣчном проклетству предали. Но на жалост лишени смо взгровите обширности велеважног предмета овог, и ово тужно сажаљена обстоятелство изведе ме из границе пристойности, те сам се ништо преко обичаја мога оштрије изразио. — Извини молим Отче, напраситост мою, која ће се са наступајућим старим годинама умекшати. —

Отче драги! учио сам у Катихисису речи св. Писма:

www.u... „Люби Господа Бога твоего своим срѣзомъ твоимъ, своимъ душою твою, своимъ мыслію твою и своимъ крѣпостию твою.“ Ово и овимъ подобне рѣчи, требаю обширнаго тумаченія. Любовь ову стостручно объяснить треба, и показати, како се срѣцемъ, душою, крѣпостию и мысліма Господъ Богъ любити може. Свѣдѣнія Богословска ово би разяснити могла. Но на жалостъ, Отче! сваке струке наученика имамо, — ал ове найманѣ. По моме мнѣнію погрѣшио е дакле блажене памяти упокоени Митрополитъ великій „Стратимировићъ,“ што е настаиваю, да се свѣтско свѣщенство више тѣлеснимъ него умнимъ пословима забавля, и са тимъ се више за земна него за небесна стара, вѣр чрезъ тога га е са правога пута што води къ потребной и желѣной цѣли свео, и на странпутицу, која е душевно бесплодна остала, навео. Онъ е требао да има на уму оне Христа Спасителя рѣчи, што ихъ у св. Евангелию Луки гл. 10. сѣ. 40 изрече, кадъ е онъ приповѣдао и Марія сѣдећи при ногама нѣговима слушала слово нѣгово. Марта се старала, како ће га болѣ угостити, те се и потужи Господу: „Господи заръ ты ни бригае нивъ, што ме е сестра моя саму оставила да радимъ?; та кажи ѱой да ми помогне!“ А Господъ ѱой одговори: „Марто, Марто! о многомъ се печеш и бричеш; а едно е само нужно. Марія е благу частъ избрала, која ѱой се одузети не може.“ — Са овимъ рѣчима дакле засвѣдочио е Господъ, да е божественая наука претезнїя одъ земнаго задовольства. Душевни Ранителю мой! чрезъ ово неразумемъ да не треба наше свѣщенство себе, и своѣ пороци ради за тѣлесне потребе да се стара и брине, како ће болѣ ѱлѣпше на край излзати. Не! я самъ о томъ побольшаню станя свѣщенничкогъ у моме писму ѱоштъ у напередъ нѣшто укратко казаю, па збогъ тога судимъ да би дужностъ „Стратимировићева“ била друге мѣре предузети кодъ високе влады, и православныхъ Христїана, за побольшанѣ станя подручнаго му клира. Но Господъ некъ му души вѣчно спасенѣ даруе.

Душевни Ранителю мой! у прочемъ одговори твои савршено задовольшише ме. —

Садъ пакъ као вленъ, надъ бистримъ студене воднице источиномъ нагнутъ, што огледа прекрасни саставъ узоритогъ тѣла: тако Отче! огледа се душа моя ѱоштъ унапредъ у задовольствѣ припослати ми се имаюћихъ одговора твоихъ. Пожури се са тимъ, и здравъ буди,

У Манастиру Раваницы на великомученика Прокопія 1866.
отданомъ ти Драгутину твоему.

Школске вести.

ИЗ СРБСКОГ УЧИТЕЉИШТА. Школска година у србском учитељшћу Сомборском започета е првих дана овога месеца. Приправници, кои су прошле године први педагогични течај свршили, пошто су 5. и 6. Октобра испит из наука, што су у том течају учили, с добрим успехом положили, премештени су у други течај. Има их сада у другом течају 27, међу којима е едан син јуначке Црне Горе, кои е по свршетку Богословских наука у ср. Карловци дошао овамо, да педагогичне науке изучи, како би потом отачбини и народу свом као учитељ послужити могао. У први течај уписало се досад само 16 ученика, од којих су двојица IV. гимназијални, а дванајсторица III. реални разред свршили; едан е по дозволењу кр. намест. Савета у Будиму без прописаних наука примљѣн, под условием да по свршетку наука само у Будимској епархији учитељско звање одправљати може. — Има још неколицина за сад доброволних ученика, кои неимајући довољно година, или неизучивши прописане разреде, очекују на решењѣ кр. намест. Савета, да се за редовне приправнике примити могу. — Из овога се види да е број ученика у првом течају врло мален, особито кад се у обзир узме велика оскудица на изображеним учитељима, која сада у Србству влада. Но још горе стои ствар, по томе, што су између новопримљѣних приправника само шесторица испит за примањѣ с приличним успехом положили. Остали су из наука Христ. из Србског и Славенског читаня, из србске граматике а неки и из рачуна тако слаби да се по своме знању ни у четврти разред србске главне школе примити неби могли; но наставнички збор их е за овај мах у завод примно едно због маленог броја ученика, а друго што се увидило на испиту, да ови ученици, кои су се у Вршачкој и Кикиндској реалци, и у Врбашкој гимназији учили, нису својом кривцом тако велике незналице у србском езику и у науци вере; него због тога што су им ови предмети по свој прилици овлаш или баш никако предавани. Задивно е чудо, да катихете и учитељи србског езика у горњим заводима предмете своје готово никако не предају, а овамо ученицима кои ни пойма о науци вере и о србској граматичи немају, отличне и изврстне одѣне дају, а још е чудније, што нико на предаванјѣ ових предмета непази. Чуємо да е управитељство срб. учитељшћа принуђеним се нашло предлог учинити кр. намест. Савету, да дотичне духовне и школске власти пажљивима учини на то, како се у поменутих средњих школама деци нашој србски език и наука вере предав. —

Судећи по томе што е тако мало ученика у србско учитељшће ступило, држимо да народ наш још слабо цени оно важно звање за које се младеж у овоме заводу приправља, а то е врло рђав знак по напредак народњи. Да е среће, требало би да се најврстнији синови народа, најбољи и најдаровитији чланови омладине србске, учитељском звању отдају и овај едини србски завод полазе. Онда би тек велики труд приправничких наставника најбољим плодом уродити могао.

Свечано призивание св. Духа држао е 9. Окт. у Саборној цркви Сомборској Пречастии Господин Протопресвитер и Управитељ завода

с' катихетама, приправничким и школским, од којих е последњи красну беседу младежи и народу говорио. Сутра дан 10. Октобра започета су редовна предавања. Тога истога дана после подне држан е испит с приправницама из оних предмета, које им е професор Вукићевић за време овогодишњих Ferien предавао. Испит е овај испао врло добро. Од 10. Окт. Катихет завода приправничког Преч. Госп. Димитрије По повић предава приправницама овима науку вере, полић и србски език, двапут преко неделѣ, а професор Вукићевић поучава их Педагогија, Методу, рачуну и осталим наукама, држећи предавања трипут преко неделѣ, сваки пут по два сата. Обојца држе ова предавања едино из чистог родољубља желећи уз свое званичне послове, и овим радом своје роду србском на услуги бити. — Сада има осам Србиня, које се овде за учительице и васпитатељице прирављаю. —

ЗНАМЕНИТИ ПРИЛОГ НА ФОНД ШКОЛСКОГА ЛИСТА, Високопречастни Господин Стефан Михаловић Архимандрит Светођурђевскога Манастира у Банату уз заветно писмо издано на дан св. Стефана Деспота србског 9. Окт. о. г. приложио е на фонд Школскога Листа у готовом новцу сто форинти аустриске вредности, с том желљом, да се лихва 6¹/₂° од ове сумме обраћа на подпомаганѣ издавања Школскога Листа, а у случаю ако би овај Лист престао излазити, да се онда горња главница од сто форинти фонду србске Препарандије Сомборске уступити има. Уредник овога Листа, коме е Високопреч. Г. дароватељ заветно писмо с прилогом заедно послао, предао е горњи прилог Одбору Сомборске србске црквене общине, коме е рукованѣ фонда Школскога Листа повѣрено, назначивши у оба записника изјављују желю врснога дароватеља. У додатку к' заветном писму свом, од 18 Окт. о. г. изволио е родољубиви дароватељ изјаснити се, да се годишња лихва од иѣговог прилога, почевши од 1. Јануара 1867. године, издати има на плаћанѣ два примерка Школскога листа, за едиог сиромашног учителя Будимске, и за едиу сиромашну србску школу Горњокарловачке Епархије, изјаснивши се, да ће Он за два примерка Додатка Школ. Листа јошт по два фор. сваке године плаћати, док с новим прилогом од 50 форинти, које е по времену намеран истоме фонду пријети, издаванѣ Пријатеља Србске Младежи олакшати узмогне. — До зная стављајући народу нашем за овај родољубиви принос Високопреч. Госп. Архимандрита, уредиштво ово дароватељу, као сталном добротвору и подпомагатељу овога Листа, јавно пред лицем Србства благодарност своју изјављуе.

ПРИЛОГ НА ФОНД ШКОЛ. ЛИСТА. Омладина Мокринска давала е 1. Окт. о. г. Беседу у корист едиог сиротог ученика кои IV. гимн. разред у Карловци учи. Од чистог прихода примио е поменути ученик 32 фор. 32 кр.; а 2 фор. послала е омладина фонду Школскога Листа. —

ПОКЛОН УЧИТЕЉИМА. Господин Др. Данило Медаковић, желећи издавати овога Листа подпомоћи; осим оног примерка што га сам прима, предплатио е за двојцу ваљаних учитеља, да им се Школски Лист и Пријатељ Младежи као дар од њега, другога полгодња ове године шалѣ. Сходно жељи Господина дародавателя шилѣ се едан Лист Госп. Григорију Стоисављевићу учителю Дернишком у Хрватској, а други Госп. Милошу Настасићу учителю у Беодри.

ОБШТИНСКИ ШКОЛСКИ ФОНД У СЕЧУЈУ. Православна обштина Сечујска у Баранји починѣ из доброволних годишњих прилога устављавати Школски фонд, из кога ће потребе своје школе подмиривати. Ово су имена приложника, кои су завештали сваке године прилоге давати: Г.Г. Јован Бољарић парох и упр. школе 1 фр. 60 кр. п. Давид Димић стар. школски 2 фр. 40 кр. Јаков Ђукић 4 фр. Јефто Стоић ешкуч 3 фр. 20 кр. Стево Ристић 4 фр. Кузман Бановић 2 фр. 40 кр. Јешо Тупенарац 3 фр. 20 кр. Тоша Десанчић 3 фр. 20 кр. Марија Јоановић 3 фр. 20 кр. Јоцо Пазаровић 3 фр. 20 кр. Јоцо Ђићић стариј тотор 1 фр. 60 кр. Ђоко Шашлић млађи тотор 1 фр. 60 кр. Данило Бугарски 1 фр. 60 кр. Јово Ристић 1 фр. 60 кр. Совро Бебић 1 фр. 60 кр. Лаца Тупенарац 1 фр. 60 кр, = Свега 40. фринти. —

ПОПУЊЕНО УЧИТЕЉСКО МЕСТО. У Фелдварцу у Бачкој наименован е за учитеља Гд. Милош Летић, кои е V. гимн. разред у Баи а препарандију у Сомбору г. 1866 свршио. Наименованѣ ово одобрио е кр. угар. Савет.

УПРАЗЊЕНО УЧИТЕЉСКО МЕСТО. У Ивади у Банату отворен е стечай на учитељско место с србским ученим езиком. Плата е: 105 фор. 4 ланца земљѣ, 36 пож. жита, 12 пож. кукуруза, 50 фунти олі, 12 фунти свећа, 2 хвата дрва и стан. Молбенице се имаю управити на консисторију Темишварску.

* Преч. Г. Димитрије Поповић катихета и професор срб. Учитељштва издае књигу, под насловом: „*ВѢДАНКАМЪ КАТАВАГОІМЪ СОДРЖАЩАМЪ ВЪ СЕБѢ ОСМОГЛАСНОЕ ПѢНІЕ И ИНЫЯ РАЗЛИЧНЫЯ ПѢСНИ СВѢТОВНЫЯ ПРАЗНИКОВЪ ХРИСТОВИХЪ, КОГОРОДИЧНИХЪ, АГГЕЛСВЪ, ПРОРОКОВЪ, АПОСТОЛОВЪ, СВАТИТЕЛЕЙ, МЪЧЕНИКОВЪ, ПРЕПОДОВНИХЪ И БЕЗСРЕБРЕНИКОВЪ, ВО УПОТРЕБЛЕНІЕ СЛЫШАТЕЛЕЙ КОГОСЛОВСКИХЪ И ПРЕДЪГОТОВНИЧЕСКИХЪ НАБЪ, ТАКОЖЕ И ПРОЧИХЪ БЛАГОЧЕСТИВЫХЪ ХРІСТИАНОВЪ, ИЗЪ СВАТЫХЪ ЦРКОВНИХЪ КНИГЪ СОБРАННАЯ И ДИМИТРИЕМЪ ПОПОВИЧЕМЪ, НАМѢСТНИКОМЪ И ПАРОХОМЪ СОМКОРСКИМЪ, КОНСІТОРИАЛНЫМЪ СОСѢДАТЕЛЕМЪ, ТАКОЖЕ И КРАЛ.*

ГЛАВНОГ ПРЕДГОТОВНИЧЕСКАГ ЗАВЕДЕНІА СЕРБСКГ РАДОВИМЪ КА-
ТИХИТОУ УСТРОИНАА.

Ова велика катавасја како потреби богословаца и приправника наших тако и осталих побожних хришћана у свему ће потпуно одговорити; а осим тога она ће се моћи употребити и по сиромашним црквама нашим, особито у којој се само из једног осмогласника пов. Књига ова штампа се у Сомбору новим црквеним словима на врло лепой хартији и имаће преко 16 штампаних табака велике осмине а готова ће бити до Божића. Цена јој е 1 фор. а. вр.

Новци се напред не ишту; а сваком скупителю пренумераната дае се еданајста књига бадава за труд. Кои скупителъ 7 књига предплати, тај сваку осму књигу добива бадава затруд; а књижарима кои би за 20 књига претплатили, уступа се 20% т. ј. четири књиге бадава.

* Г. Јован Петровић професор Гимназије Новосадске намерава издати књигу „НАУКА О ЖИВОТИЉАМА.“ По дру А. Покориоце. Ма да е ово само школска књига, опет ће се сваки њоме користити моћи, ер е тако написана, да е излишно свако предходно знањ у овој струци. Да е овака књига народу нашем мила види се отуд, што се Лазићева „Наравна Историја“ данас већ нигде добити неможе; а да е и врло користна, о томе ваљда нетреба ни да говорим. Особито ће она добро доћи г. г. учитељима, приправницима, а највише гимназистама и реалцима, којима се и најтоплије препоручуе. Да би е лакше могао сваки набавити, разделно е г. писац на три свезке. У првој ће бити реч о сисавцима; у другој о птицама, рибама и водоземцима; у трећој о инсектима, црвима, мекушцима, зракарима, коралима и малџницама. Прва ће свезка изнети 4 таб. и стои 20 нов; друга 5½ таб. и стои 30 нов., а трећа 6—7 таб. и стои 30 нов. Сваки шест недеља излази по една свезка. Предплатити се може и на поедине свезке и на читаву књигу, у коме случају стои књига 60 нов; и дае се еданајста у знак признанја и благодарности скупителю на дар. Новци се шалю напред издавателю књиге у Нови Сад.

* „Bosiljak“ Лист за младеж, Год. III. излази у Загребу двапут свакога месеца под уредништвом Госп. Ивана Филиповића, и то почевши од Октобра месеца с илустрацијма и о трошку књижара Лаво-слава Хартмана. Ваља овај Лист, кои по неке песмице и чланке ћирилицом штампа, особито препоручуемо омладини нашој. Цена му е 3 фор. на целу а 1 фор. 50 кр. на по године.

ЈВНА КОРЕСПОНДЕНЦИЈА, Госп. Ђ. О. пароху у С. Крстур у. Предплату с 4 фр. исправно смо примили.

Предплатници Школскога Листа.

„Правимъ подоклатъ похвала:“

Св. Писмо.

І. У БАЉКОЈ.

(Продуженъ.)

Нови Сад. Скупитељи Г.Г. Арон Михайловић и Радосав Хорват учитељи. Предплатници: Г. Андрија Монашевић пар. и шк. управитель, 3 фр; Господа учитељи: Теод. Димић, 3 фр; Коста Стефановић, 2 фр; Павао плем. Михайловић, 2 фр; Арон Михайловић 2 фр; Лазар Илић 2 фр; Јов. Угљѣшић 2 фр; Стеван Зарић Поповић 2 фр; Рад. Хорват 1 фр; Ст. Жекић 4 фр; Данило Медаковић књижевник 8 фр; Г. Павао Миросављевић трговац 4 фр; Д. Јосић уч. 3 фр.

Г.Г. Сава Стојишић пар. и управитель у Футогу 2 фор. Срб. Читанница у Футогу 2 фор. Ал. Коњовић уч. у Брестовцу, 2 фор. Урош Антић уч. у Риђици, 3 фор. Јован Костић парох у Сивцу 4 фор; Ал. Јовановић уч. у Сивцу 4 фор. Гавра Милаков уч. у Байши, 2 фор. Васа Павловић учитељ у Парабућу 4 фор. П. Мирковић учитељ у Шивници 2 фор. Н. Бугарски учитељ у Керу 4 фор Арк. Поповић учитељ у Шоови 2 фор. Мир. Груић учитељ у Товаришеву. 1 фор. Аврам Борђошки парох у Силбашу 2 фор. Прока Лазић учитељ у Силбашу 2 фор.

(Продужи ће се).

 Због нагомиланих предмета принуђено е било Уредништво бр. 19 и 20 у место едног табака на 1 и по издати. С' тога ће се предплатницима Школскога Листа број 10 Пријатеља Мladeжи, — који е такође наштампан, тек са идућим броем Шк. Листа распослати.

Когод нам дугуе, нека се с предплатом пожури ер крајнић е већ време к' томе, и дуже се никако силна новчана издавања издржати немогу.

Издае и уређуе Никола Ђ. Вукићевић.

Брзотиском Андрије Вагнера и друга.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА